

MATTEÛSJAAR 2016-2017
TIJD DOOR HET JAAR 27
4 oktober 2020

Evangelie: Mt 21,33-43

Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Mattheüs

In die tijd sprak Jezus tot de hogepriesters en oudsten van het volk:

- 33 Luister naar een andere gelijkenis.
Er was eens een landeigenaar die een wijngaard aanlegde.
Hij zette hem met een omheining af,
groef er een perskuil in en bouwde er een wachttoren.
Hij verpachtte hem aan wijnbouwers
en vertrok naar het buitenland.
- 34 Maar toen de tijd van de vruchten gekomen was,
stuurde hij zijn slaven naar de wijnbouwers
om de vruchten in ontvangst te nemen.
- 35 De wijnbouwers grepen zijn slaven vast;
de een gaven ze een pak slaag,
een ander doodden ze, een derde stenigden ze.
- 36 Hij stuurde toen andere slaven, meer dan de eerste keer,
en ze deden met hen hetzelfde.
- 37 Later stuurde hij zijn zoon naar hen toe, met de gedachte:
mijn zoon zullen ze ontzien.
- 38 Maar toen de wijnbouwers de zoon zagen, zeiden ze tegen elkaar:
`Dat is de erfgenaam.
Kom, laten we hem doden en zijn erfdeel in bezit nemen.'"
- 39 Ze grepen hem vast,
gooiden hem de wijngaard uit en doodden hem.
- 40 Welnu, wanneer de eigenaar van de wijngaard komt,
wat zal hij dan met die wijnbouwers doen?'
- 41 Ze gaven Hem ten antwoord:
`Hij zal die ellendelingen een ellendige dood bezorgen,
en de wijngaard zal hij aan andere wijnbouwers geven,
die vruchten aan hem afdragen wanneer het er de tijd voor is.'
- 42 Jezus zei tegen hen:
`Hebt u nooit in de Schriften gelezen:
De steen die de bouwlieden afgekeurd hadden,
die is de hoeksteen geworden.
De Heer heeft dit gedaan; het is een wonder in onze ogen?
- 43 Daarom zeg Ik u:
Het koninkrijk van God zal u ontnomen worden
en gegeven worden aan een volk
dat de vruchten van het koninkrijk voortbrengt.

- 1) Dit zondagsevangelie maakt deel uit van de teksteenheid in Mt hoofdstuk 21, van vers 23 tot vers 44 = Mt 21,23-44).
Zie de commentaar (punt 2) bij het evangeliestuk of de perikoop van de vorige zondag, 26e door het jaar = Mt 21,28-32.
- 2) Als we in het overzicht van de drie evangeliën (een synopsis) kijken, dan merken we dat de drie synoptici de parabel van de 'misdadige wijnbouwers' hebben opgenomen. De brontekst is Mc 12,1-12.
- 3) Jan Lambrecht*, veronderstelt dat de parabel die de aardse Jezus heeft uitgesproken (=versie van Mc) er eenvoudiger uitzag dan bij Mt.
- 4) Matteüs kent alleen de versie van Mc, maar verandert heel wat gegevens.
- 5) Over die veranderingen door Matteüs: de versie van Mt is beter gestructureerd. Er zijn twee delen, na de inleiding van vers 33:
1e: vers 34-39: hier vertelt de evangelist in de 3e persoon over de zendingen;
2e: vers 40-44: hier dialogueert Jezus met de hogepriesters en Farizeeën over de reactie van de heer van de wijngaard.
- 6) Omtrent dat eerste gedeelte (v. 34-39)
+ Matteüs herleidt de vele zendingen bij Marcus (zie Mc 12,5) tot de oorspronkelijke drie:
 - ° in de eerste twee: zijn het dienaren – knechten;
 - ° in de derde zending: is het de zoon.
 + Betekenis – boodschap:
 - a) de twee groepen dienaren zijn de vroege en de late profeten; vaak noemt men de profeten de 'knechten van JHWH, vandaar dat deze parabel een theologische diepte bevat; over de profeten horen we zeker verder in Mt 23, 34-38, vooral in v. 37a: 'Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en stenigt wie naar haar toe zijn gestuurd!' Dat er veel profeten zijn geweest, mogen we horen uit Heb 1,1: 'Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten...'
 - b) Vers 39: de wijnbouwers werpen de zoon eerst buiten de wijngaard en doden hem daarna. Waarschijnlijk is er een zinspel op Jezus' kruisdood buiten de muren; denken we hier aan Heb 13,12: 'Daarom heeft ook Jezus, om met zijn eigen bloed het volk te heiligen, buiten de stadspoort geleden'.
- 7) Omtrent het tweede gedeelte (v. 40-44): blijkbaar is vers 44 niet bij het zondagsevangelie gerekend; wij nemen het in deze commentaar evenwel bij het geheel op.
 - a) Hier gebeurt de meest ingrijpende bewerking (wat Matteüs heeft gedaan, zoals hierboven gezegd – zie 4).
 - b) Matteüs laat de parabel eindigen met een dialoog – dit doet denken aan het einde van de vorige parabel, nl. van de twee zonen (Mt 21,28-32).
 - c) In vers 41 spreken de wijnbouwers hun eigen veroordeling uit.
 - d) Vers 42: geeft het citaat uit Ps 118.
 - e) Vers 43: hier volgt de afstraffing; hun eigen antwoord (zie v. 41) wordt gebruikt om henzelf te veroordelen.
 - ° een tegenstelling wordt geplaatst tussen 'u' en 'volk';
 - ° dat wekt sterk de indruk dat de evangelist geen scherp onderscheid maakt tussen de leiders ('u') en heel Israël (het oude volk);

- ° dat betekent dat het tweede volk het eerste aflost.
- f) Met dat andere, dat nieuwe volk denkt hij aan de Kerk. “De wijngaard heeft toch vruchten voortgebracht. In Jezus – uit de wijngaard geworpen – komt de edelste vrucht uit de wijngaard naar buiten. Of met de woorden van Psalm 118: ‘De steen die de bouwlieden hebben afgekeurd, is juist de hoeksteen geworden’. Rond Jezus, de afgekeurde steen, zal een nieuw volk worden verzameld” (P. Kevers*, p. 143).
- 8) Betekenis – boodschap (grotendeels uit J. Lambrecht*, pag. 80 genomen): De parabel bij Matteüs is beslist christocentrisch evenzeer als die van Marcus. Maar Matteüs plaatst twee accenten: een heilshistorisch en een kerkelijk accent.
- (1) In de verzen 40-44 is er de tweede persoon meervoud: Israëls leiders worden toegesproken. Zonder antisemitisme maar met aandacht voor de matteaanse beklemtoning van Israëls schuld denkt de christen na over Israëls straf en zijn vervanging. Volgens Matteüs heeft het verstokte Israël niet alleen de talrijke oudtestamentische profeten gestenigd en gedood (21,34-36), niet alleen heeft het de Doper geen geloof geschonken (21,31-32), Israël heeft bovendien de Zoon afgewezen en buiten de stad omgebracht. Andere wijnbouwers zijn gekomen en hebben het koninkrijk van God ontvangen; een ander volk, de Kerk (bestaande uit joden en heidenen) neemt de plaats in van het verharde Israël.
- (2) De matteaanse parabel is eveneens kerkkritisch. Jezus onderstreept wel dat een ander volk het schuldige Israël aflost, maar laat ook verstaan dat dit nieuwe volk vruchten moet voortbrengen. De handelwijze van Israël en zijn straf zijn voor de christenen een waarschuwing. Triomfalistische heilszekerheid en valse geborgenheid zijn uitgesloten. Zoals voor de zondaars en tollenaars inkeer en geloof de voorwaarden zijn om het koninkrijk van God binnen te gaan (zie 21,31-32), zo is voor het nieuwe volk vrucht dragen de voorwaarde om de gekregen wijngaard te behouden.”

Inspiratie vooral geput uit *Jan LAMBRECHT, s.j., *Één is onze Meester*. Luisteren naar het Matteüsevangelie, Altiora, Averbode, 1994, p. 77-80; ook uit *Paul KEVERS, *Zevenentwintigste zondag door het jaar*, in: *Op.cit.*, pag. 142-144; zie ook A. SMET, *De onrechtvaardige pachters*, Mt 21,33-43, in: *Dichtbij is uw Woord*. Exegetisch commentaar bij de evangelieperikopen van jaarcyclus A: Matteüsevangelie, pag 129-131.